

NOTAT

Bilag 6.2: Tidlig drøftelse af idebeskrivelse vedr. cirkulær økonomi

Formål

Bestyrelsen skal drøfte og beslutte den overordnede retning for den kommende idébeskrivelse om cirkulær økonomi, som bliver forelagt bestyrelsen på bestyrelsesmødet den 18. april 2023, herunder om målgruppen skal være de umodne eller mere modne virksomheder inden for cirkulær økonomi, om indsatsen skal centrerer om individuelle forløb og/eller partnerskaber/værdikædesamarbejder, og om indsatsen skal have fokus på bestemte brancher/sektorer eller være åben for virksomheder i alle brancher/sektorer.

Baggrund

Cirkulær økonomi er et bæredygtigt alternativ til lineær økonomi. Produkter genbruges og genanvendes i lukkede kredsløb uden at producere affald, jf. bilag 6.3. I lyset af den geopolitiske situation oplever mange danske virksomheder leveranceudfordringer, og 46 pct. af SMV'erne angiver, at de har oplevet forstyrrelser i deres forsyningskæde det seneste år¹. Forsyningsikkerhed og adgang til råmaterialer og evnen til at diversificere er og vil over de kommende år være et afgørende konkurrenceparameter for virksomhederne. Undersøgelser viser, at 61 pct. af de SMV'er, der er ramt af forsyningsforstyrrelser, har anvendt et eller flere grønne eller cirkulære redskaber for at imødekomme udfordringer i deres forsyningskæde².

Analysen viser derudover, at 42 pct. af CO₂-udledningen i de nordiske lande er relateret til produktion af materialer og produkter samt behandling af affald, og peger på, at cirkulær økonomi har et stort potentiale for at nedbringe CO₂-udledninger relateret til materialer og produkter³.

Ny EU-regulering stiller krav til virksomhedernes arbejde med cirkulære principper. Store og børsnoterede virksomheder bliver fra 2024 omfattet af CSR-direktivet, der stiller nye krav og sætter nye standarder for virksomhedernes obligatoriske bæredygtighedsrapportering, hvilket indirekte vil ramme SMV'erne som underleverandører. En ny europæisk Ecodesign-forordning forventes der-

¹ Epinion for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse. Data er indsamlet i oktober 2022. Data er repræsentative på branche, størrelse og geografi (N=3086)

² Ibid.

³ Material Economics 2020: Circular Nordics

ERHVERVSSTYRELSEN

Vejlsøvej 29
8600 Silkeborg

Tlf. 35 29 17 00
CVR-nr 10 15 08 17
E-post deb@erst.dk
www.erst.dk

ERHVERVS MINISTERIET

udover at ville stille krav til produkters bæredygtighed, herunder genanvendelighed. Den kommer til at medføre en række omfattende krav til alle virksomhedernes arbejde opad og nedad i værdikæderne, ligesom for det kommende udvidede producentansvar for emballage, som virksomhederne bliver omfattet af i 2025.

Støttemuligheder inden for cirkulær økonomi

Under Regionalfondsprogrammets (2014-2020) prioritetsakse 3, *Energi- og resourceffektive SMV'er*, er der bevilget støtte til 21 projekter, der blandt andet har støttet udarbejdelse af grønne forretningsmodeller. Herudover giver Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, via SMV:Grøn under Virksomhedsprogrammet, rådgivnings- og implementeringsstøtte til SMV'er med fokus på cirkulær omstilling i den enkelte virksomhed. Ca. 1.250 virksomheder er støttet i 2021 og 2022, med fokus på grøn omstilling generelt, og der forventes yderligere 669 deltagervirksomheder i SMV:Grøn frem til ultimo 2025. Midlerne i SMV:Grøn vil fremover have et mere cirkulært fokus i stedet for den tidligere brede grønne omstilling.

Med det nyligt opstartede socialfondsprojekt SMV:Grønne Kompetencer, med et tilsagn på 78,4 mio. kr., kan virksomheder herudover blandt andet opnå viden og afklaring om kompetencebehov i forhold til certificeringer, EU's taksonomi og grøn afrapportering, så de får kompetencerne til at imødekomme nye EU-krav.

Derudover er der flere andre offentlige og private tiltag, der har til formål at understøtte omstillingen til en cirkulær økonomi:

- Med Innomissions partnerskab CE-PT understøtter Innovationsfonden cirkulær økonomi for plastik og tekstil med 106,5 mio. kr. Innomissions støtter forsknings- og innovationspartnerskaber og har således fokus på de tidlige udviklingsstadier af den cirkulære omstilling
- DIs program Klimaklar Produktionsvirksomhed skal klæde op til 8.500 produktionsvirksomheder på til at forstå og beregne CO₂-udledning og sætte reduktionsmål inden 2026. Store virksomheder forpligter sig til at reducere CO₂-udledninger fra hele værdikæden, hvilket produktionsvirksomheder som underleverandører skal bidrage til at imødekomme.

Klimaklar Produktionsvirksomhed, SMV:Grøn og SMV:Grønne Kompetencer støtter den enkelte virksomhed i omstillingen til en cirkulær økonomi. Fokus er på virksomhedens egne potentialer og muligheder i den grønne omstilling og cirkulære økonomi. Innomissions projektet inddrager en større del af økosystemet, hvor parterne i fællesskab identificerer og gennemfører omstillingspotentialer, udveksler erfaringer og kan omstille større dele af værdikæden omkring virksomheder.

Løsning

I det følgende belyses tre centrale forhold; 1) målgruffefokus, 2) fokus på individuelle forløb og/eller partnerskaber/værdikædesamarbejder og 3) brancher/sektorer og herunder fordele og ulemper, som bestyrelsen kan drøfte med henblik på fastlæggelse af strategisk retning i den kommende annoncering.

1) Målgruffefokus

Det foreslås, at bestyrelsen drøfter og beslutter, hvilken målgruppe bestyrelsens kommende indsats skal fokusere på, herunder om indsatsen primært bør rettes mod SMV'er, som skal i gang med cirkulær omstilling, eller om den bør fokusere på SMV'er, som allerede har en vis modenhed indenfor cirkulær økonomi.

COWI, Pluss og REG LAB har udviklet en model over virksomheders forskellige modenhedsniveauer for cirkulær økonomi, jf. figur 1 i bilag 6.3. På det nederste trin på modenhedstrappen arbejder virksomhederne hverken med cirkulære indsatser eller har planer for at komme i gang. På de øverste trin i modellen er cirkulær økonomi en central del af virksomhedens drift og forretning.

Ca. halvdelen af danske SMV'er kan placeres på det nederste trin, idet de angiver, at de ikke er i gang med en cirkulær økonomi-indsats og heller ikke har planer om at gå i gang med en sådan. Den resterende halvdel af danske SMV'er har enten planer om at gå i gang med en eller flere cirkulære indsatser, men er endnu ikke kommet i gang (8 pct.) eller arbejder med minimum én eller flere cirkulære indsatser (43 pct.).

Størstedelen af de virksomheder, der søger og får støtte under SMV:Grøn, kan betragtes som relativt umodne virksomheder. SMV:Grøn har oplevet stor søgning om og afløb af midler, siden første pulje åbnede i oktober 2021, hvilket indikerer, at det har været et attraktivt tilbud for målgruppen. Der foreligger endnu ikke data for, om der er samme søgning til det mere snævre fokus på cirkulær økonomi i SMV:Grøn fremadrettet. COWI bemærker i midtvejs-evalueringen af Regionalfondens akse 3 (2014-2020), at der er et styrket effektpotentiale i et grønt projekt, hvis størstedelen af deltagervirksomhederne ikke allerede arbejder med bæredygtighed. En ny/yderligere indsats rettet mod relativt umodne virksomheder i individuelle forløb kan give mulighed for endnu flere SMV'er hjælpes med at komme i gang med omstillingen til cirkulære løsninger.

Erfaringerne fra tidligere projekter indikerer dog samtidig, at der kan være begrænsninger ved individuelt tilrettelagt støtte i forhold til at understøtte, at SMV'er udnytter deres fulde cirkulære potentiale.

Foreløbige resultater fra evalueringer af såvel tidligere projekter som midtvejs-evalueringen af Regionalfonden 2014-2020 viser, at SMV'er, som har taget de første skridt ofte, vil have behov for eksterne samarbejder/partnerskaber for at tage de næste store skridt i den grønne omstilling. Denne pointe deles af COWI, Plus og REG LAB, som angiver, at det generelt er kendetegnende, at behovet for samarbejder med eksterne stiger, jo højere virksomhederne er på den grønne omstillingstrappe⁴. Af de virksomheder, som arbejder med grøn omstilling, svarer 24 pct. at de anser det som relevant eller meget relevant at samarbejde med andre aktører om grøn omstilling og cirkulær økonomi.

COWI anbefaler, at virksomheder, der gennem projektdeltagelse er blevet mere modne, skal kunne støttes i at tage de næste skridt i et efterfølgende forløb. En

⁴ REG LAB, SMV'ers samarbejde om grøn omstilling, december 2021

indsats målrettet modne virksomheder vil således give mest værdi for virksomhederne, hvis der inddrages samarbejdspartnere og flere dele af værdikæden. Gennem en indsats overfor modne virksomheder, der understøtter samarbejde mellem flere virksomheder, kan der opnås en effekt, der rækker ud over den enkelte virksomhed. COWI peger således i flere evalueringer af grønne regionalfundsprojekter på, at indsatser med fokus på cirkulære materialer, symbioser og værdikædesamarbejder kan lede til større potentielle effekter, end hvis der kun fokuseres på omstilling internt i virksomheden.

Flere af Klimapartnerskaberne⁵ anbefaler styrkede værdikædesamarbejder og symbioser. Det vil forventeligt kræve større investeringer per virksomhed at støtte omstillingen i samarbejder og på tværs af værdikæder, da kompleksiteten i aktiviteterne typisk også stiger.

2) *Fokus på individuelt forløb og/eller samarbejde i værdikæder/partnerskaber*
 Det foreslås, at bestyrelsen drøfter og beslutter, om indsatsen udelukkende skal målrettes den enkelte SMV (som individuel støtte), eller om der ønskes et fokus på værdikæder eller partnerskaber, som indeholder aktører fra hele økosystemet. Sidstnævnte tilgang vil medføre, at fx store virksomheder har mulighed for at være en del af indsatsen. Store virksomheder vil dog udelukkende kunne være en del af indsatsen, såfremt de er med til at styrke SMV'ers arbejde med cirkulær økonomi.

I indsats typer, der støtter virksomhedens egen omstilling, såsom SMV:Grøn, vil SMV'en få et fokuseret forløb, hvor omstillingen er af virksomheden selv fremfor virksomheden og dens værdikæde. Fordelen for virksomheden er et håndgribeligt og lettilgængeligt tilbud, som er enkelt i sin udformning. Analyser peger på, at mange virksomheder ikke har erfaring med at indgå i innovationspartnerskaber med fx andre virksomheder eller vidensinstitutioner og derfor kan være tilbageholdende med at indgå i et cirkulært værdikædesamarbejde⁶. For mange virksomheder kan det derfor virke mere overskueligt at indgå i individuelle forløb.

Undersøgelser⁷ peger imidlertid også på, at de kommende år vil være kendetegnet ved et tættere værdikædesamarbejde mellem kunder og leverandører om både grøn omstilling, cirkulær økonomi og nye forretningskoncepter, og at indsatser med fokus på cirkulære materialer, symbioser og værdikædesamarbejder potentielt kan lede til større effekter, end hvis der alene fokuseres på den enkelte virksomheds omstilling.

Herudover fremhæver COWI i en projektevaluering om værdikædesamarbejder baseret på affaldsstrømme, at det i projektet har vist sig nødvendigt at inddrage større virksomheder for at gøre værdikæderne rentable for SMV'erne og for at sikre tilstrækkelige materialestrømme. I midtvejsevalueringen af Regionalfonden bemærker COWI ligeledes, at potentialet for ressourcegenanvendelse kan udvides markant ved at trække store virksomheder ind i værdikædesamarbejder.

⁵ Klimapartnerskabernes anbefalinger kan læses [her](#)

⁶ Iris Group 2022: Grøn omstilling og cirkulær økonomi – fakta, trends og virkemidler

⁷ Iris Group 2022: Analyse af megatrends og deres betydning for danske SMV'er

3) *Branche-/sektorfokus*

Det foreslås, at bestyrelsen drøfter og beslutter, om indsatsen skal målrettes specifikke brancher/sektorer med størst potentiale inden for cirkulær økonomi eller være bred, så virksomheder inden for alle brancher/sektorer kan deltage. Generelt er det muligt gennem et branche-/sektorfokus at skræddersy indsatsen til specifikke styrkepositioner eller brancher med særlig stor CO₂-udledning, som har de største cirkulære potentialer og dermed kan styrke effektskabelsen. Omvendt kan et mere snævert branche-/sektorfokus resultere i, at flere potentielt relevante brancher udelukkes fra at søge, og der ikke skabes afløb for midlerne.

Klimapartnerskaberne har fremhævet eksempelvis tekstil, byggeri, fødevarer, plastik og affald som områder med store grønne og cirkulære vækstpotentialer⁸. Innovationsfondens InnoCommissions har netop valgt at fokusere på specifikke brancher, nemlig plastik og tekstil⁹, hvilket også gjaldt det afsluttede GCO-projekt, som havde et spor målrettet plastik. Omvendt kan der være danske styrkepositioner såsom fx Biosolutions, som er vanskeligere at afgrænse til en bestemt branche eller et bestemt erhverv¹⁰. Hvis Biosolutions skal støttes, vil det forventeligt være gennem støtte på tværs af de brancher, som biosolutions-sektoren udgør.

Leverandørkæder kan være sammensat af mange forskellige brancher, og det vil derfor være fordelagtigt ikke at udelukke bestemte brancher fra at deltage, hvis forsyningssikkerhed i leverandørkæder ønskes støttet. Cirkulære løsninger kan særligt spille en rolle i at reducere virksomheders ressourcebehov og medvirke til, at virksomhederne og leverandørkæderne på sigt er mindre afhængige af råvareimport fra tredjelande. Undersøgelser viser, at forsyningsforstyrrelser hos SMV'er særligt håndteres ved at ændre leverandørforhold, fx ved at anvende flere leverandører eller øge fokus på at finde lokale leverandører¹¹. Den cirkulære økonomi kan være en kilde til alternative ressourcer og en metode til at opbygge lokale, resiliente partnerskaber som et alternativ til traditionelle leverandørkæder¹². I den forbindelse fremhæver Klimapartnerskaberne, at genanvendelse af biprodukter/affald bedst sker via samarbejder i og på tværs af eksisterende værdikæder og brancher¹³.

⁸ <https://kefm.dk/klima-og-vejr/regeringens-klimapartnerskaber-og-groent-erhvervsforum/>

⁹ <https://innovationsfonden.dk/da/presse/106-millioner-til-groen>

¹⁰ Iris Group 2021, Biosolutions i Danmark: Analyse af bioøkonomiens potentialer og vækstbetingelser

¹¹ Epinion for Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse. Data er indsamlet i oktober 2022. Data er repræsentativt på branche, størrelse og geografi (N=3086)

¹² Transition ApS for Kalundborg Symbiosis, 2021, Guide for Industrial Symbiosis facilitators

¹³ <https://kefm.dk/klima-og-vejr/regeringens-klimapartnerskaber-og-groent-erhvervsforum/>

Konklusion

Som det fremgår, kan der anlægges forskellige vinkler på en ny indsats for cirkulær økonomi med afsæt i, om der støttes individuelle forløb eller partnerskaber/værdikædesamarbejder.

Muligheder ved at støtte individuelle forløb

Såfremt bestyrelsen ønsker at støtte et større antal individuelle forløb, som fx gennem SMV:Grøn, da vil virksomheder blive præsenteret for et overskueligt, lettilgængeligt tilbud med en lav grad af kompleksitet. Indsatser vil forventeligt primært have umodne SMV'er som målgruppe, og aktører omkring SMV'erne, såsom vidensinstitutioner, offentlige aktører og store virksomheder, vil ikke modtage støtte. Det vil være muligt at støtte et stort antal SMV'er i at igangsætte deres cirkulære rejse, hvor hver virksomhed modtager et mindre beløb. Indsatsen kan fokuseres på specifikke brancher eller sektorer, såfremt disse ønskes fremhævet. Effekten vil – i hvert fald på kort sigt – for størstedelen være begrænset til den enkelte virksomhed.

Muligheder ved støtte partnerskaber/værdikædesamarbejder

Såfremt bestyrelsen ønsker at støtte både modne SMV'er og inddrage flere aktører omkring disse, da kan indsatsen fokuseres på værdikædesamarbejder og partnerskaber. Indsatsen vil så favne de mere modne SMV'er samt aktører i deres værdikæde. Indsatsen kan med fordel fremhæve specifikke brancher og sektorer med særlige potentialer, men ikke udelukke nogen fra at søge. Effekten vil være på flere aktører og være mere systemisk end ved alene at have individuelle forløb. Ved at fokusere på værdikædesamarbejder er der endvidere mulighed for at opnå en større effekt ift. bedre forsyningssikkerhed, da leverandørkæder kan inddrages i indsatsen. Det bemærkes, at implementering og skalering af cirkulære tiltag i værdikæder forventeligt kræver større investeringer, end hvad der kan håndteres under de minimis-forordningen, og at gruppefritagelsesforordningen kun kan anvendes som statsstøtteløsning, hvis virksomhederne er kendt ved ansøgningstidspunktet.

Værdikædesamarbejde kan dermed være et supplerende tilbud til virksomheden, der, udover individuel støtte via fx SMV:Grøn, kan få støtte til at bringe virksomheden længere op ad modenhedstrappen gennem samarbejde i hele værdikæden. Dermed er der mulighed for at fastholde SMV'en i et længere forløb med forventet større effekt.

Videre proces

Frem mod mødet i Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse den 18. april 2023 vil ovenstående punkter blive undersøgt yderligere. Det sker gennem udarbejdelsen af et mere dybdegående vidensgrundlag, inddragelse af interessenter, gennemgang af yderligere evalueringer af tidligere projekter samt undersøgelse af lignende indsatser for at vurdere overlap.

På baggrund af bestyrelsens drøftelser i forhold til fokus, vil det frem mod bestyrelsesmødet den 18. april 2023 blive vurderet, hvordan indsatsen bedst forankres, så det hænger sammen med øvrige indsatser, herunder med særligt blik for at fremme et enkelt og sammenhængende erhvervsfremmesystem.